

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 26Co/29/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2316217846
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 10. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Jozef Mačej
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2018:2316217846.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Jozefa Mačaja a sudcov JUDr. Daniela Ilavského a Mgr. Michala Novotného v sporovej veci žalobkyne: F. S., nar. X. G. XXXX, S. XXXX/XXXX, G., zastúpenej splnomocnencom: JUDr. Vladimír Sidor, advokát, Hlohovec, proti žalovanému: PROFÍ CREDIT Slovakia, s.r.o., IČO: 35 792 752, Pribinova 25, Bratislava, zastúpenému splnomocnenkyňou: Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., Bratislava, o 2.065,38 € s prísl., na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Galanta č. k. 8 Csp 144/2016-76 zo 14. septembra 2017 takto

rozhodol:

- I. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie mení tak, že žalovaný je povinný do troch dní od právoplatnosti zaplatiť žalobkyni 2.065,38 € s 5 % ročným úrokom z omeškania zo sumy 2.065,38 € od 18. októbra 2017 do zaplatenia.
- II. Žalobcovi priznáva voči žalovanému nárok na náhradu 100 % trov celého konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie I. zaviazal žalovaného zaplatiť žalobcovi 2.065,38 € s 5 % ročným úrokom z omeškania „od tretieho dňa po doručení rozsudku žalovanému“ ako bezdôvodné obohatenie získané žalovaným z neplatnej zmluvy o úvere č. 8100031456 a II. priznal žalobkyni nárok na náhradu trov konania.

2. Z vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za dokázaný tento skutkový stav:

3. Žalobkyňa ako dlžník - fyzická osoba a žalovaný ako veriteľ - podnikateľ uzavreli 30. septembra 2010 zmluvu o revolvingovom úvere č. 8100031456. Jej predmetom bolo poskytnutie úveru 1.200 € s ročnou úrokovou sadzbou 70 % a ročnou percentuálnou mierou nákladov (RPMN) 67,15 €. Úver bol splatný v 42 mesačných splátkach po 64,29 €, celkovo mal teda dlžník zaplatiť 2.700,18 €. Okrem toho bolo dohodnuté poskytnutie revolvingu v sume 632,61 €, pričom celkovo mala žalovaná zaplatiť za revolving 1.542,96 €. V zmluve bola dohodnutá odplata za osobitnú službu odkladu splátok úveru vo výške 172,79 € a odkladu splátok revolvingu vo výške 89,76 €. Žalobkyňa pritom žalovanému už na splátkach úveru a revolvingu uhradila celkovo 3.897,99 €.

4. Právne súd prvej inštancie uzavrel, že zmluva o úvere č. 8100031456 je zmluvou o spotrebiteľskom úvere v zmysle zákona č. 258/2001 Z. z. Táto zmluva podľa neho obsahuje nezrozumiteľnú RPMN, ktorá je uvedená rozdielne v rôznych ustanoveniach zmluvy. Dojednaná ročná úroková sadzba 70 % je v rozpore s dobrými mravmi, a preto podľa § 39 Obč. zák. neplatná. To znamená, že zmluva neobsahuje platne určenú úrokovú sadzbu v zmysle § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z., v dôsledku čoho je bezúročný a bez poplatkov. Zmluva neobsahuje pravidlo o započítaní splátky na istinu, úroky a poplatky, ako to vyžaduje zákon, preto sa považuje za bezúročnú a bez poplatkov. Takisto v nej nie je

uvedená adresa veriteľa, na ktorej možno uplatniť reklamáciu alebo sťažnosť, čo má takisto za následok bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru. Rovnako zmluva v rozpore s § 9 ods. 2 zákona č. 129/2010 Z. z. neobsahuje konečný termín splatnosti úveru určený pevným dátumom, čo tiež spôsobuje bezúročnosť a bezpoplatkovosť úveru. Za neplatne dohodnutú považoval súd prvej inštancie zmluvnú pokutu upravenú len v zmluvných dojednaniach, teda všeobecných obchodných podmienkach. Takisto istina úveru v zmluve nezodpovedá poskytnutým prostriedkom, pretože žalovaný žalobkyni strhol z poskytovanej sumy poplatok 172,79 €. Pretože úver je bezúročný a bez poplatkov, má žalobkyňa podľa § 451 Obč. zák. právo na vrátenie rozdielu medzi prijatou istinou a tým, čo zaplatila žalovanému.

5. Včas podaným odvolaním sa žalovaný domáha zmeny tohto rozsudku tak, že sa žaloba zamietne, eventuálne jeho zrušenia a vrátenia veci na ďalšie konanie. Namietol, že zmluva o úvere nemusela byť uzavretá len na jednej listine, ale jej časť mohla byť určená aj odkazom na obchodné podmienky v zmysle § 273 Obch. zák., čo potvrdzuje aj rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-42/15. Aj v takom prípade je pritom zachovaná požiadavka písomnej formy zmluvy v zmysle § 40 ods. 3 Obč. zák. Žalobkyňa pri podpise zmluvy mala zmluvné dojednania, na ktoré zmluva odkazuje. Adresa veriteľa je uvedená v čl. 12 zmluvných dojednaní, konečná splatnosť úveru vyplýva z ods. 4.5 týchto dojednaní, čo je tiež v súlade s citovaným rozsudkom SD EÚ. Nesúhlasil s názorom súdu prvej inštancie na výklad § 9 ods. 2 písm. k) zákona č. 129/2010 Z. z., ktorý podľa neho nevyžaduje, aby bola súčasťou zmluvy amortizačná tabuľka, teda určenie, ako sa splátky priraďujú na istinu, úroky a poplatky. To vyplýva aj z cit. rozsudku SD EÚ, ale aj z novely zákona č. 129/2010 Z. z. Pokiaľ ide o úrokovú sadzbu, zmluva o úvere sa podľa žalovaného do 1. apríla 2015 mala spravovať len Obchodným zákonníkom, keďže novela Občianskeho zákonníka zákonom č. 106/2014 Z. z. nepôsobila retroaktívne. V § 502 Obch. zák. je pritom určený osobitný následok dojednania vyšších než zákonom prípustných úrokov, takže jej absencia nemôže spôsobiť neplatnosť zmluvy.

6. Žalobkyňa vo vyjadrení navrhla napadnutý rozsudok potvrdiť. Poukázala na to, že podmienku písomnej formy podľa § 40 Obč. zák. spĺňa len podpísaný dokument, rovnaký názor zaujal aj Najvyšší súd SR. Takémuto záveru nebráni ani citovaný rozsudok SD EÚ C-42/15. Vzhľadom na existujúcu judikatúru súdov by bolo v rozpore s princípom právnej istoty vykladať citované ustanovenia odlišne. Navyše, aj Súdny dvor EÚ v rozsudku vo veci C-202/04 uviedol, že eurokonformný výklad národného práva je obmedzený princípom právnej istoty. Súd prvej inštancie tiež správne posúdil rozpor úrokovej sadzby s dobrými mravmi, pričom § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. je k Obchodnému zákonníku lex specialis a absencia úrokovej sadzby v spotrebiteľskom úvere je sankcionová jeho bezúročnosťou a bezpoplatkovosťou.

7. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v celom rozsahu (§ 379 C. s. p.), ako aj predchádzajúce konanie pred súdom prvej inštancie bez nariadenia pojednávania, keďže nebolo potrebné opakovať ani dopĺňať dokazovanie a nevyžaduje to ani verejný záujem (§ 385 ods. 1 C. s. p. a contrario). Po jeho preskúmaní v medziach odvolacích dôvodov a väd, na ktoré je potrebné prihliadať z úradnej povinnosti (§ 380 C. s. p.) a potom, čo stranám dal bezvýsledne priestor vyjadriť sa k použitiu iného ustanovenia právneho predpisu (§ 382 C. s. p.), dospel k záveru, že odvolanie sice nie je dôvodné, ale napadnutý rozsudok vo výroku nie je vecne správny.

8. Odvolací súd považuje za potrebné úvodom zdôrazniť, že napadnutý rozsudok sa nedostatkami svojho odôvodnenia limitne blíži k nepreskúmateľnosti. Súd prvej inštancie na viacerých miestach pletie navzájom rôzne zákony o spotrebiteľskom úvere. Najskôr v rámci prehľadu právnych predpisov cituje množstvo ustanovení zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ktorý však stratil účinnosť 10. júna 2010. V prerokúvanej veci bola pritom zmluva o revolvingovom úvere uzavretá 30. septembra 2010, teda celkom zjavne po účinnosti tohto zákona (za účinnosti zákona č. 129/2010 Z. z.). Podstatné však je, že v jednej konkrétnej časti (rozpor úrokovej sadzby s dobrými mravmi) je napadnutý rozsudok odôvodnený dostatočne a zrozumiteľne, pričom už tento samotný záver postačuje pre rozhodnutie vo veci a opodstatňuje správnosť výroku napadnutého rozsudku. Z uvedeného dôvodu by eventuálne zrušenie rozsudku pre nepreskúmateľnosť jeho ostatných častí bolo bezdôvodným formalizmom, a to o to viac za stavu, že žiadna zo strán nedostatok odôvodnenia nenamietala. Vzhľadom na to odvolací súd pristúpil k vecnému preskúmaniu napadnutého rozsudku.

9. Súdom prvej inštancie bol zistený a pre odvolací súd je podľa § 383 C. s. p. záväzný skutkový stav reprodukovaný v odseku 3 tohto rozsudku. Skutkový stav takto zistený súdom prvej inštancie aj podľa

názoru odvolacieho súdu vyplýva z vykonaných dôkazov hodnotených vo vzájomnej súvislosti v súlade s § 191 C. s. p., ako aj z nesporných skutkových tvrdení strán (§ 186 ods. 2 a § 151 C. s. p.) a je v podstate len reprodukciou listín. Žalovaný do vyhlásenia uznesenia o skončení dokazovania procesne účinne (§ 151 C. s. p.) nepoprel tvrdenie žalobkyne, že celkovo na spornú zmluvu o revolvingovom úvere splatila 3.897,99 €, v dôsledku čoho správne súd prvej inštancie vzal toto skutkové tvrdenie žalobkyne za zistený skutkový stav.

10. Súd prvej inštancie posúdil zmluvu o revolvingovom úvere č. 8100031456 ako zmluvu o spotrebiteľskom úvere v zmysle § 2 písm. d) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch účinného k 30. septembru 2010 a žalovaný tento záver v odvolaní ani nenapadol, pričom v tejto zmluve bola dohodnutá úroková sadzba 70 % ročne. Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, že takáto výška úroku odporuje dobrým mravom, a to napriek tomu, že pohľadávka na splatenie poskytnutého úveru nie je zabezpečená žiadnym zabezpečovacím prostriedkom okrem dohody o zrážkach zo mzdy a že je poskytnutá v relatívne nízkej sume, takže aj každý úrok sa prejaví relatívne vyššou percentuálnou sadzbou (porov. napr. uzn. NS SR 6 M Obdo 5/2009). Podľa judikatúry Najvyššieho súdu SR (napr. 5 Cdo 26/2011) totiž pri dojednávani úrokov pri peňažnej pôžičke koná v súlade s dobrými mravmi len ten veriteľ, ktorý požaduje primeraný úrok bez ohľadu na to, že dlžník uzatvára zmluvu o pôžičke v situácii pre neho nepriaznivej. V súlade s dobrými mravmi je preto také konanie veriteľa, ktorý sa pri peňažnej pôžičke „uspokojí“ bez ohľadu na to, v akej situácii sa nachádza dlžník, s primeranou výškou odplaty (odmeny) za užívanie požičanej istiny a ktorý svoje voľné peňažné prostriedky mieni „zhodnotiť“ obvyklým spôsobom. Nezodpovedá preto všeobecne uznávaným vzťahom medzi ľuďmi, aby dlžník poskytoval veriteľovi neprimerané až úžernícke úroky. Úroková sadzba 70 % je podľa názoru súdu jednoznačne úžernícka, pretože predstavuje viac než dvojtretinové zhodnotenie peňažných prostriedkov, teda viac než dvojtretinové zvýšenie ceny tovaru oproti prípadu, kedy by žalovaný ako kupujúci zaplatil tovar ihneď. V relevantnom čase sa pritom podľa všeobecne známych údajov inflácia v Slovenskej republike pohybovala na jednociferej úrovni (1-3 % ročne) a priemerná úroková miera nových spotrebiteľských úverov poskytovaných bankami domácnostiam na úrovni 11,04 %. Takto vysoká úroková sadzba nie je odôvodnená ani žiadnymi osobitnými dôvodmi kreditného rizika dlžníka, ani hospodárskou alebo inou situáciou v slovenskej ekonomike. Vzhľadom na to odvolací súd dospel k záveru, že dohoda o takejto úrokovej sadzbe je právnym úkonom, ktorý sa prieči dobrým mravom, v dôsledku čoho je podľa § 39 Občianskeho zákonníka neplatná.

11. Dôsledkom neplatnosti dojednania o úrokovej sadzbe je však úplná absencia akejkoľvek úrokovej sadzby v zmluve o revolvingovom úvere č. 8100031456. Podľa ustanovenia § 11 ods. 1 zák. č. 129/2010 Z. z. v rozhodnom znení sa však spotrebiteľský úver pre absenciu úrokovej sadzby považuje za bezúročný a bez poplatkov. Odvolací súd pritom nesúhlasí s názorom žalovaného, že v tomto prípade treba na zmluvu o spotrebiteľskom úvere aplikovať § 502 ods. 1 Obch. zák., ktoré vyslovene normuje čiastočnú neplatnosť dohody o úrokovej sadzbe, ktorá prevyšuje najvyššiu prípustnú zákonnú hranicu. Aj keby sa zmluva o revolvingovom úvere skutočne spravovala Obchodným zákonníkom, ako to tvrdí žalovaný, v prerokúvanej veci nie je vôbec sporné, že žiaden zákon konkrétne neobmedzuje výšku úrokovej sadzby pri úvere. Z toho však nemožno vyvodit', že by bola prípustná dohoda o akejkoľvek úrokovej sadzbe. Súd je aj pri neexistencii zákonného obmedzenia výšky úrokovej sadzby oprávnený a povinný skúmať jej súlad s dobrými mravmi v zmysle § 39 Obč. zák. Okrem toho však treba súhlasiť aj s názorom žalobkyne vo vyjadrení k odvolaniu, že ustanovenie § 502 ods. 1 Obch. zák. je všeobecným ustanovením, ktoré je v prípade spotrebiteľských úveroch vylúčené osobitným ustanovením § 11 ods. 1 zákona č. 129/2010 Z. z. v súlade so všeobecným derogačným pravidlom *lex specialis derogat legi generali*. V dôsledku toho má absencia (neplatnosť) úrokovej sadzby v zmluve o (úročenom!) spotrebiteľskom úvere za následok, že úver je bezúročný a bez poplatkov.

12. Keďže poskytnutý úver je v prerokúvanej veci bezúročný a bez poplatkov, žalovaný ako veriteľ mal nárok len na zaplatenie reálne vyplatennej istiny, ktorá bola už pri výplate znížená o poplatok za službu odkladu splátok. Žalobkyni tak bolo reálne vyplatených (1.200 - 172,49 =) 1.027,51 € na úvere a (632,61 - 89,76 =) 542,85 € na revolvingu, teda celkovo 1.570,36 €, žalovanému však zaplatila 3.897,99 €. Sumy prijaté žalovaným nad rámec 1.570,36 € tak boli zo strany žalobkyne plnením z (čiastočne) neplatného právneho úkonu, teda bezdôvodným obohatením žalovaného v zmysle § 451 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Žalovaný tak podľa § 451 ods. 1 Obč. zák. bol povinný vydať získané bezdôvodné obohatenie v sume (3.897,99 - 1.570,36 =) 2.327,63 €. Pretože sa žalovaná domáha len zaplatenia 2.065,38 €, nemohol jej súd prvej inštancie priznať viac (§ 216 ods. 1 C. s. p.).

13. Splatnosť záväzku na vrátenie bezdôvodného obohatenia nebola medzi žalobkyňou a žalovaným dohodnutá, ani zákonom určená. Preto bol žalovaný podľa § 563 Obč. zák. povinný plniť prvého dňa potom, čo ho žalobkyňa o plnenie požiadala. Za kvalifikovanú výzvu na plnenie v zmysle citovaného ustanovenia však podľa judikatúry možno považovať žalobu (napr. rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 ObdoV 2/2006, resp. 7 MCdo 5/2014). V prerokúvanej veci žalobkyňa zmenila svoju žalobu tak, že žiadala zaplatiť bezdôvodné obohatenie, podaním z 24. mája 2017, ktoré bolo žalovanému doručené 19. júna 2017. Žalovaný bol tak povinný plniť 20. júna 2017 a 21. júna 2017 sa dostal s plnením do omeškania. Od tohto dňa mu patril podľa § 517 ods. 2 Obč. zák. nárok na úrok z omeškania vo výške určenej v § 3 nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z. vo výške základnej úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky účinnej k prvému dňu omeškania + 5 %. Žalobca si ho však uplatňoval až od „tretieho dňa po doručení rozsudku“, v dôsledku čoho mu súd prvej inštancie nemohol priznať viac (§ 216 C. s. p.).

14. Súd prvej inštancie tak správne rozhodol, pokiaľ žalobkyni priznal nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia aj s úrokom z omeškania. Zvolená formulácia jeho rozsudku však v spojení s prípadným potvrdzujúcim rozsudkom odvolacieho súdu môže pôsobiť zmätočne, pretože pre žalovaného nemusí byť jasné, odkedy sa má počítat trojdňová lehota na úrok z omeškania (od doručenia rozsudku súdu prvej inštancie alebo odvolacieho súdu). Pretože však v čase doručenia rozsudku súdu prvej inštancie žalovaný takúto pochybnosť mať nemohol (nebol mu v tom čase doručený iný rozsudok v tejto veci), je zrejmé, že úrok z omeškania musí plynúť od tretieho dňa po doručení rozsudku súdu prvej inštancie. Tento rozsudok bol žalovanému doručený 15. októbra 2017, takže tretím dňom je 18. október 2017. Okrem toho súd prvej inštancie v prerokúvanej veci v rozsudku zrejme omylom neurčil lehotu na plnenie, čo síce samo osebe nespôsobuje jeho nezákonnosť, môže však spôsobiť nejasnosť pri posudzovaní vykonateľnosti jeho rozsudku. Z uvedených dôvodov odvolací súd nemohol napadnutý rozsudok vo výroku potvrdiť. Pretože však nebol dôvod ani na jeho zrušenie, odvolací súd ho podľa § 388 C. s. p. zmenil tak, že v ňom uviedol presný dátum, odkedy plynie úrok z omeškania, a doplnil zákonnú trojdňovú lehotu na plnenie (výrok I).

15. Zmenou napadnutého rozsudku vznikla podľa § 369 ods. 2 C. s. p. odvolaciemu súdu povinnosť rozhodnúť o celom nároku na náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania. Pretože žalobkyňa bola vo výsledku plne úspešná, odvolací súd jej podľa § 255 ods. 1 v spojení s § 369 ods. 1 C. s. p. priznal nárok na náhradu všetkých trov konania proti neúspešnému žalovanému (výrok II).

16. K prijatiu tohto rozsudku došlo pomerom hlasov 3 : 0, čiže jednomyseľne (čl. I § 3 ods. 9 posledná veta zákona č. 757/2004 Z. z. v znení neskorších zmien a doplnení).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je prípustné dovolanie za podmienok ustanovených v § 420 a § 421 C. s. p. Dovolanie možno podať v lehote dvoch mesiacov od doručenia tohto rozsudku na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne /dovolacie dôvody/ a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom, ak nejde o prípady § 429 ods. 2 C. s. p. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.